

LIETUVOS SOSTINĖS VILNIAUS MERUI VALDUI BENKUNSKUI

Arvydo Každailio kreipimasis dėl užsitęsusio Pagrindinės reprezentacinės valstybės aikštės ansamblio įrengimo valstybės sostinėje Vilniuje Lukiškių aikštėje.

2023 m. gegužės 14 d.

Esu dailininkas nuo 1987 metų daug dirbęs Lietuvos heraldikos srityje, buvęs ilgametis Lietuvos heraldikos komisijos narys. Komisijai padedant esu laimėjęs Lietuvos valstybės, valstybės Prezidento ir Vilniaus heraldikos konkursus. 1989 metais esu dovanojęs Vilniaus savivaldybei pilną heraldikos komplektą. Esu apdovanotas ženklu „Už nuopelnus Vilniaus savivaldai Nr. 001“. Sostinės heraldikos komplekte ir Vilniaus mero grandinės projektas su Lietuvos ir Vilniaus, kaip sostinės, herbais.

Sveikinu Jus tapus garbiu Vilniaus meru. Linkiu sėkmės sprendžiant svarbius valstybės sostinės poreikius ir rūpesčius, kad ilgam liktumėte geroje vilniečių ir visų Lietuvos žmonių atmintyje.

Noriu priminti pirmąjį Seimo nutarimą (1999 02 11) dėl valstybės sostinėje esančios Lukiškių aikštės funkcijų. Tai pirmas dokumentas pakankamai tiksliai apibrėžiantis Pagrindinės reprezentacinės valstybės aikštės, kaip architektūrinio ansamblio, idėją. Nuo jo prabėgo virš 30 metų. Per tą laiką įvyko daug blogai parengtų konkursų ir nesėkmių, tikintis, kad dailininkai pateiks genialų kūrinį išspręšiantį visas problemas. Deja, to neįvyko. Užtenka prisiminti kultūros ministerijos ir Šiuolaikinio meno centro konkursą, arba mero Remigijaus Šimašiaus pliažą vietoje Reprezentacinės valstybės aikštės. Šiandien matome nesėkmių priežastis: tai valstybės pareigūnų noras lengvai įsiamžinti, kompetencijų stoka ir abejingumas tautos lūkesčiams.

Ilgą laiką Lukiškių aikštės pertvarkos konkursų nesėkmės lydėjo visiškai heraldikos, kaip mokslo ir jo tradicijų, nežinojimas. Šiandien pagaliau tapo aišku, kad pagrindinis valstybės aikštės simbolis yra valstybės herbas. Tai didelis žingsnis sėkmės link, tačiau čia verta priminti, kad Europos valstybių herbai vardų neturėjo ir neturi. Jų simboliai statiški, heraldiškoje pozicijoje. Daugumos lietuvių atmintyje įsrigęs skulptoriaus Juozo Zikaro sukurtas herbas ant tarpukario Lietuvos monetų. Nors tada Lietuvoje naudoti keli herbo variantai, tačiau būtent šis tarsi nusakė šiandienos aikštės konkursuose naudoti netinkamą heraldikai vejantį, ar besivaikantį

raitelio vaizdą, panašų į Mongolijos herbą. Tai irgi viena iš priežasčių lėmusių buvusių konkursų nesėkmes.

Pagrindinė reprezentacinė valstybės aikštė su amžinąja ugnimi, kuriama visiems (ne tik pokario rezistentams) už Lietuvą žuvusiems nuo seniausių laikų. Ji reikalinga ne tik piliečio ugdymui, bet ir Lietuvos pristatymui garbingiems svečiams, kad nereiktų į kapines vežti. Kad kiekvienas atvykęs į sostinę jaustų pagarbą ir pasididžiavimą savo valstybe. Lukiškių aikštė Vilniuje yra pati geriausia vieta tokiai aikštei.

Gerbiamas, Mere, gyvename išskirtiniu laiku. Nors karas netoli, šandien Lietuva nuo Vilniaus iki Klaipėdos. Turime unikalią galimybę sustrinti Lietuvos davasią dovanodami jos žmonėms Reprezentacinę valstybės aikštę. Kad suformuoti pačią jos idėją reikia suburti šviesuomenę ir specialistus. Tik jie gali atliepti tautos lūkesčiams, tik jų suformuota idėja gali tapti kelrodžiu aikštės konkurso sąlygų formavimui, konkuro skelbimui ir sėkmingiems tolesniems aikštės ansamblio kūrimo žingiams.

Tik savo teiginių iliustravimui pateikiu keletą galimų aikštės formavimo idėjinių piešinių. Jie nėra mano autoriniai, bet sukompiluoti iš įvairių šaltinių.

Arvydas Každailis.